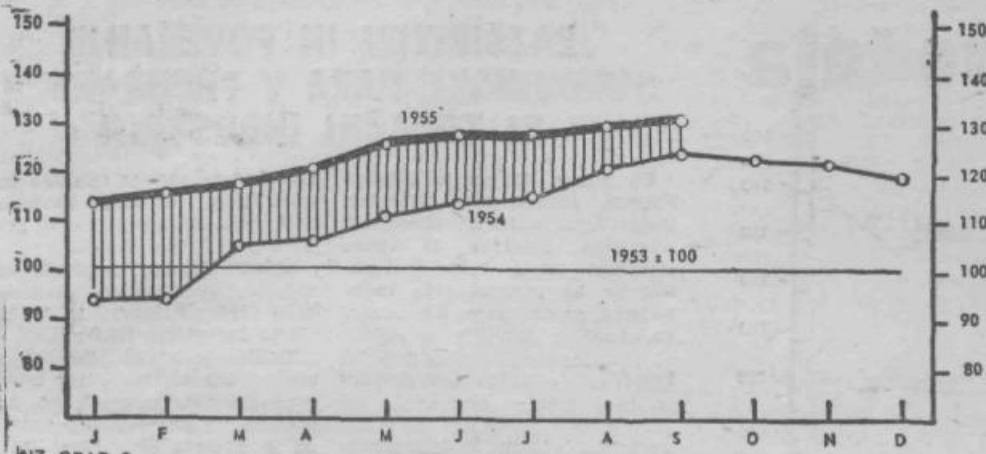

Zaposlenost v proizvodnji

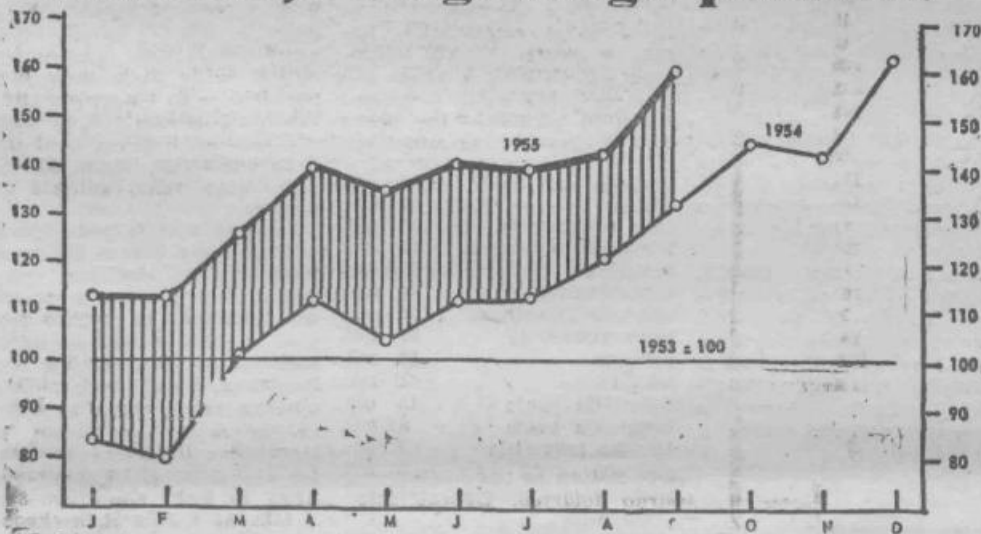

NZ-GRAF. 2

Kakor vidimo iz grafikona, je zaposlenost v septembru porasla še za eno točko. Največ nove delovne sile je zaposlila indu-

strija, ker so začela delati podjetja živilske industrije z izrazito sezonskim značajem.

Povečanje blagovnega prometa

NZ-GRAF. 3

Po nepopolnih podatkih Zveznega zavoda za statistiko je vrednost prometa blaga v trgovini na drobno v prvih letošnjih treh trimesečjih (januar-september) za četrtino večja kakor v istem obdobju leta 1954. (Podatki se nanašajo na trgovsko mrežo, zato ni obsežna kmetijska tržna trgovina.) Tu ima znaten vpliv tudi povečanje cen. V letošnjem letu so cene na drobno stalno rasle vse do meseca septembra, ko so se začele v določeni meri ustaljevati. V mesecu septembru so bile za 12% nad cenami v letu 1953.

Porasle pa so tudi količine prodanega blaga. To vidimo iz naslednjih podatkov za prvo polletje:

Artikli	Prodano v I. polletju		Odstotek povečanja
	1954	1955	
Pšenična moka (tisoči ton)	193	234	21
Kruh (tisoči ton)	221	278	26
Sveže meso (tisoči ton)	40	47	19
Maščobe (tisoči ton)	28	34	23
Zelenjava (tisoči ton)	71	72	1,5
Sadje (tisoči ton)	18	15	—
Sladkor (tisoči ton)	48	59	21
Premog (tisoči ton)	895	897	—
Milo (tisoči ton)	8	11	31
Tkanine (milijoni metrov)	39	46	19
Obutev (milijoni parov)	6	7	20
Nogavice (milijoni parov)	8	9	9
Pohištvo (tisoči garnitur)	33	49	49

Pomembno povečanje prodaje imamo tudi pri tistih artiklih, ki so prvenstveno namenjeni vasi. Pri kovinskem gradbenem materialu znaša to povečanje 23%, pri žebeljih 62%, pri kmetijskem orodju 31%, pri kmetijskih napravah skoraj 100%, pri priboru in železju za vozove 50%, pri ravnem steklu 19%, pri umetnih gnojilih 89%, pri sredstvih za zaščito rastlin 34%, pri petroleju

za razsvetljavo 24%, pri cementu 31%, pri opelki 21%. Te podatke je zlasti treba upoštevati glede na to, da razpolaga vas z določenim presežkom prostih denarnih sredstev, ki jih je treba potrošiti. Menijo, da je povečanje prodaje teh artiklov vendarle še vedno popolnoma nezadostno.

Na tako povečanje prometa je največ vplivala industrijska proizvodnja. Po statističnih podatkih je od januarja do septembra tega leta industrija proizvedla za 16% več potrošnega blaga kakor od januarja do septembra leta 1954.

Toda tudi uvoz je odigral veliko vlogo. V prejšnji številki (na 4. strani) smo objavili podatke o povečanju uvoza živilskih proizvodov in glavnih surovin za predelovalno industrijo v tem letu. Če primerjamo uvoz in izvoz tekstila in tekstilnih surovin ter polizdelkov v devetih mesecih lani in letos, vidimo, da se je uvoz povečal za 7 milijard, izvoz pa zmanjšal za eno milijardo 200 milijonov dinarjev. Razumljivo je, da vpliva to na plačilno bilanco z inozemstvom.

Blagovni promet je malo bolj porasel kakor pa denarni dohodki prebivalstva. To ima določen pomen, ker prebivalstvo troši za nakup v trgovini (ne upoštevajoč kmetijsko tržno trgovino) nad dve tretjini svojih dohodkov. Zato se bodo tudi nadaljnja prizadevanja, da bi se ohranil in izboljšal življenjski standard odrazila na povečanju količine prodanega blaga v trgovini.

Pri tem mora vsekakor imeti glavno vlogo povečanje proizvodnje potrošnega blaga v kmetijstvu in v industriji. Rekli smo že, da je industrija povečala proizvodnjo potrošnih artiklov za 16%. V tem času pa je skupna industrijska proizvodnja porasla za 18,5 odstotka. To pomeni, da povečanje proizvodnje za osebno potrošnjo vendarle še vedno zaostaja za povečanjem skupne proizvodnje.

So razlogi za pričakovanje, da se bo v prihodnjem obdobju to razmerje še naprej izpreminjalo v korist potrošnega blaga.

M. J.

Gospodarsko sodelovanje z ZDA

Dr. STANE PAVLIC

V naši politiki aktivne koksistence zavzema gospodarsko sodelovanje z inozemstvom posebno važno mesto. Jugoslavija je težila in teži k razširitvi gospodarskega sodelovanja, tako glede števila držav, s katerimi gospodarsko sodeluje, kakor tudi glede na oblike in vsebino tega sodelovanja. Zaradi znatnih naporov, ki smo jih vložili za razširitev gospodarskega sodelovanja z inozemstvom, nam je uspelo, da smo gospodarsko sodelovanje ne le razširili na skoraj 70 držav, temveč smo hkrati tudi prešli s poprejšnje standardne blagovne izmenjave tudi na druge oblike gospo-

darskega sodelovanja, kot je na primer industrijska in tehnična kooperacija, različni finančni aranžmaji, investicijski sporazumi itd.

Toda prav kar zadeva gospodarsko sodelovanje z ZDA, ne moremo biti zadovoljni z doseženimi rezultati. Res je, da smo v tem pogledu v zadnjem času vzpostavili gospodarsko sodelovanje na široki bazi in začeli izkoriščati nove oblike gospodarskega sodelovanja. Vendar pa nas glede na samo blagovno izmenjavo, ki smo jo dosegli v zadnjih letih, konkretni rezultati ne morejo zadovoljiti.

Blagovna izmenjava

Blagovno izmenjavo urejuje pogodba o trgovini in plovi, sklenjena že leta 1881 med Srbijo in ZDA. Medtem ko so ZDA pred vojno sodelovale v jugoslovanskem izvozu in uvozu minimalno — v povprečju 1935 do 1939 so sodelovale v jugoslovanskem izvozu s 3,3 odstotka, a v jugoslovanskem uvozu s 4,8% — je ta udeležba dosegla leta 1952 svoj vrhunec v izvozu s 14,7%, leta 1950 pa svoj vrhunec v jugoslovanskem uvozu s 21,5%. Vrednost jugoslovanskega izvoza, ki smo ga ostvarili v ZDA, je znašal leta 1952 36,1 milijona dolarjev. Vendar pa od tega leta naprej naš izvoz v ZDA upada. V devetih mesecih letos je izvoz v ZDA dosegel komaj 17,8 milijona dolarjev, medtem ko je, nasprotno, v istem obdobju dosegel uvoz vrednost 27,9 milijona dolarjev, kar pomeni, da imamo v trgovinski bilanci z ZDA deficit.

Ne da bi se spuščali v podrobno analizo tega deficita, moramo ugotoviti, da je treba iskati razloge za upadanje jugoslovanskega izvoza v ZDA predvsem v zmanjšanju udeležbe barvastih kovin v našem izvozu sploh, še posebej pa v izvozu v ZDA. V povojnem obdobju so rude in barvaste kovine predstavljale največji del — 59 do 85% — našega izvoza v ZDA. Toda po drugi strani pa moramo ugotoviti znatno razširjenje nomenklature v našem izvozu v ZDA v zadnjih letih. To velja zlasti za izvoz mnogih naših finalnih proizvodov. Dobro prodajo naših proizvodov na to važno tržišče otežujejo predvsem velika oddaljenost ameriškega trga, konkurenca, ki jo srečujemo na tem trgu in pa specialni uvozni režim ZDA, zlasti

sti glede kontrole uvoza artiklov živilske industrije. Kljub temu pa drži, da predstavljajo ZDA največje tržišče, ki lahko absorbira znaten del naših izvoznih proizvodov. So vsi pogoji, da bistveno povečamo naš izvoz tudi v to državo.

Za povečanje našega izvoza na ameriški trg je potrebna posebna organizacija tako doma kakor tudi v ZDA. S pomočjo Zvezne zunanjetrgovinske in Industrijske zbornice smo že začeli ustanavljati razne skupnosti proizvajalnih in zunanjetrgovinskih podjetij, po katerih lahko povečamo prodajo artiklov, kot so na primer finalni lesni izdelki, izdelki predelave mesa, sadne predelave, izdelki domače obrti, zdravilne rastline itd. K povečanju izvoza določenih artiklov bi pripomoglo ustanavljanje posebnih, morebiti mešanih podjetij na ameriškem trgu. Dolarski deficit v naši trgovinski, pa tudi plačilni bilanci zahteva, da proučimo možnost večjega stimuliranja naših izvoznikov v smeri dolarskega izvoza.

Izvozne organizacije, v številni tudi Zvezno zunanjetrgovinsko zbornico, bi se morale bolj resno ukvarjati s proizvodnjo in odkupom važnejših dolarskih izvoznih artiklov, kot je na primer hmelj, tobak, zmelta paprika, svinjske sčetine, razne vrste sira itd. Pri rekonstrukciji in racionalizaciji industrijskih naprav bi morali brezpogojno dati prednost rekonstrukciji tistih naprav, ki lahko vplivajo na zmanjšanje dolarskega deficita v plačilni bilanci, tako s povečanjem izvoza kakor z zmanjšanjem uvoza iz dolarskih držav, kar pomeni v prvi vrsti iz ZDA.

Investicijski krediti

Leta 1949/50 je Jugoslavija vzela pri ameriški Export-Import banki dolgoročni investicijski kredit v treh tranšah v skupnem znesku 55 milijonov dolarjev. Prvo tranšo smo v pretežni meri izkoristili za nabavo opreme za rudnike barvastih kovin in premogovnike. Drugo in tretjo tranšo pa smo izkoristili delno za nabavo opreme, a delno za nabavo surovin.

Kredit v znesku 58 milijonov dolarjev, ki smo jih leta 1951/52 dobili od Mednarodne banke za nakup investicijske opreme, pomenijo važno obliko kreditne gospodarskega sodelovanja med dvema državama. Tretja tranša kredita Mednarodne banke v znesku 40 milijonov dolarjev, ki je načelno že dogovorjena, toda še vedno ni realizirana, bi pripomogla (Nadaljevanje na 5. strani)